

Vergaderjaar 2015–2016

34 350 X

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2015 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het wetsvoorstel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaat/begrotingsstaten voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten voor het Ministerie van Defensie (X) vastgesteld. De in de begrotingsstaat/begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de eerste suppletoire begroting 2015 van hoofdstuk X van de begroting van het Rijk.

Allereerst wordt in hoofdstuk 2 *Het beleid*, het *voorstel van wet* gepresenteerd met daarin de cijfermatige aansluiting ten opzichte van de 1^e suppletoire begroting.

Vervolgens worden in paragraaf 2.2 de belangrijkste begrotingswijzigingen op de begroting van het Ministerie van Defensie vermeld. De verdere toelichtingen en de cijfermatige onderbouwingen van deze begrotingswijzigingen zijn terug te vinden in de paragrafen 2.3 *Overzicht uitgavenmutaties* en 2.4 *Overzicht ontvangstenmutaties*.

Afsluitend wordt in paragraaf 2.5 *Budgettaire gevolgen van beleid* inzicht gegeven in de begrotingsmutaties op artikelniveau voor de beleidsartikelen en de niet-beleidsartikelen. Per artikel is in deze paragraaf een tabel opgenomen met daarin zichtbaar de budgettaire gevolgen van beleid als ook tabellen met de uitgaven- en de ontvangstenmutaties. De toelichting die per artikel wordt gegeven heeft betrekking op de kolom mutaties suppletoire begroting.

De toelichtingen die gegeven zijn op de uitgaven gelden ook voor de verplichtingen. Alleen indien er sprake is van een groot verschil van de verplichtingenmutaties ten opzichte van de uitgavenmutaties wordt dit verschil apart toegelicht. Deze verschillen ontstaan bijvoorbeeld doordat er verplichtingen zijn aangegaan die niet tot een uitgavenmutatie leiden of door regelingen waarvoor de verplichtingen dit jaar worden aangegaan terwijl de uitgaven pas volgend jaar (of in de jaren daarna) plaatsvinden.

2. Het beleid

2.1 *Voorstel van wet*

Met het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld de uitgavenbegroting 2015 van het Ministerie van Defensie (X) ten opzichte van de eerste suppletoire begroting met een bedrag van € 235,7 miljoen te verlagen. Voor het begrotingsbedrag van de ontvangsten 2015 wordt voorgesteld dit met € 53,1 miljoen te verhogen. Dit leidt voor het Ministerie van Defensie tot een uitgavenbudget van € 7.758,1 miljoen en een ontvangstenbudget van € 412 miljoen. Het bedrag voor de in 2015 aan te gane verplichtingen wordt verhoogd met € 622,9 miljoen tot € 8.690,1 miljoen.

De cijfermatige aansluiting ten opzichte van de 1^e suppletoire begroting 2015 is als volgt:

Uitgaven (in duizend euro)

Stand 1 ^e suppletoire begroting 2015	€ 7.993.811
Wijzigingen 2 ^e suppletoire begroting 2015	- € 235.693
Stand begroting Defensie (X) in de Najaarsnota 2015	€ 7.758.118

Ontvangsten (in duizend euro)

Stand 1 ^e suppletoire begroting 2015	€ 358.860
Wijzigingen 2 ^e suppletoire begroting 2015	€ 53.142
Stand begroting Defensie (X) in de Najaarsnota 2015	€ 412.002

2.2 Belangrijkste begrotingswijzigingen

De belangrijkste begrotingswijzigingen voor deze 2^e suppletoire begroting worden gevormd door de verkregen aanvullende middelen voor de uitvoering van het boven sectoraal loonakkoord (€ 39,8 miljoen), de vrijgave van het niet relevante deel van de hoofdsom van de pensioenen (€ 15,3 miljoen) en de aanpassing van de lening 2015 ten behoeve van de kapitaaldekking militaire ouderdomspensioenen (€ 10 miljoen). Daarnaast wordt vanuit het artikel 6 Investerings krijgsmacht een aflossing gedaan op de SDD (System Development and Demonstration) lening van € 62,6 miljoen. Ook komen geplande investeringsuitgaven in 2015 niet tot besteding en wordt € 142,4 miljoen via de eindejaarsmarge meegenomen naar 2016.

Tenslotte komen diverse wettelijke betalingen bij de artikelen 8 CDC (€ 8,8 miljoen), 9 Algemeen (€ 1,4 miljoen), 10 Centraal apparaat (€ 36,7 miljoen) en 12 Nominaal en onvoorzien (€ 6,7 miljoen) niet tot realisatie in 2015. Ook dit budget wordt via de eindejaarsmarge meegenomen naar 2016.

De belangrijkste mutaties in de ontvangstenbegroting bestaan uit hogere verkoopopbrengsten van grootmaterieel (€ 20,8 miljoen) en hogere overige ontvangsten (€ 32,3 miljoen). Deze mutaties hebben een doorwerking op het uitgavenkader van € 53,1 miljoen.

Tenslotte wordt ruimte binnen het Budget Internationale Veiligheid (BIV) (€ 26,5 miljoen) ingezet voor de verlenging van lopende crisisbeheersingsoperaties in 2016. Ook zijn er VN-ontvangsten voor de Nederlandse inzet binnen Minusma dit jaar ontvangen in plaats van volgend jaar (€ 17,5 miljoen). Met de vrijgave wordt voorgesteld deze ontvangsten via de eindejaarsmarge mee te nemen naar 2016.

Een verdere toelichting en de cijfermatige onderbouwing van deze begrotingswijzigingen zijn terug te vinden in de paragrafen 2.3 *Overzicht uitgavenmutaties* en 2.4 *Overzicht ontvangstenmutaties*. Daarnaast zijn de budgettaire gevolgen van de begrotingsmutaties bij de afzonderlijke artikelen in paragraaf 2.5 zichtbaar gemaakt.

2.3 Overzicht uitgavenmutaties

(bedragen x € 1 miljoen)

Artikel	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10,0	11	12	
Omschrijving	Inzet	CZSK	CLAS	CLSK	CKMar	Investeren- ringen krijgsmacht	DMO	CDC Algemeen	Centraal apparaat	Geheim	Nominaal en onvoorzien	Totaal	
Stand Voorjaarsnota 2015	328,0	708,2	1.163,2	691,8	321,9	1.205,0	726,1	1.052,9	96,9	1.614,8	5,3	80,0	7.993,8
Wijzigingen in samenhang met de Najaarsnota 2015													
A. Autonome mutaties													
1. Herallocatie		7,0			1,0							-8,0	0,0
B. Beleidsmatige wijzigingen:													
1. Vrijgave vrije ruimte BIV 2015	-26,5												-26,5
2. Doorwerking ontvangsten	14,2	-3,6	-4,0	-0,2	0,9	22,1	0,0	2,9	5,8	15,0			53,1
3. Vrijgave doorwerking meer ontvangsten	-17,5												-17,5
4. Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen	-4,0	-2,0	2,2	-3,3	-0,6	-0,5	3,3	4,9	0,1	-0,2			0,0
5. Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015	0,0	0,6	0,6	0,8	0,1	3,6	1,7	1,7	0,3	0,1	0,0	-9,5	0,0
6. Overheveling tussen departementen	-2,8	0,1	-0,2		-1,5	-1,3		-0,1	0,0				-5,9
7. Herschikking personele exploitatie	5,7	1,2	-4,9	1,2	-0,2	0,3	-2,1	-2,7	0,0	0,0	-3,43	0,6	0,6
8. Herschikking reservering exploitatie				0,9	0,3			1,3	0,8	2,0	-0,4	-0,6	
9. Uitdelen exploitatierreeks contra terrorisme		1,2			6,9	10,9	0,2			0,4		-19,6	0,0
10. VUT equivalent	3,0	4,8	5,9	3,0	2,4		0,4	1,4		-26,2	10,0	0,0	0,0
11. Compensatie eigen huishouding			8,4	1,7	1,6		0,2	0,5		0,1	-17,10	0,0	0,0
12. Boven sectoraal loonakkoord	7,4		14,4	5,6	4,5		2,8	6,0		11,8	-12,60	39,8	0,0
13. Cyber			5,6		0,5	-9,3	3,1	0,5	1,3	-1,8		0,0	0,0
14. Herschikking budget instandhouding			2,8				-2,8					0,0	0,0
15. Herallocatie			13,8				10,0	-10,4			-13,4	0,0	0,0
16. Herschikken business case Cougar				-4,4		4,3	0,1					0,0	0,0
17. Verkoopuitgaven van expl naar inv						9,2	-6,9	-2,3				0,0	0,0
18. Aflossen SDD-EMU lening						-62,6						-62,6	
19. Overloop naar 2016 wettelijke betalingen								-8,8	-1,4	-36,7	-6,7	-53,6	
20. Compensatie AOW gat										-0,9	0,90	0,0	
21. Lening ABP										-20,2		-20,2	
22. Overloop investeringen						-142,4						-142,4	
Stand Najaarsnota 2015	291,3	733,5	1.207,6	697,2	337,9	1.039,5	736,1	1.047,9	103,8	1.558,0	5,3	0,2	7.758,1

Toelichting overzicht uitgavenmutaties

A. Autonome mutaties

1. Herallocatie

Het budget van artikel 12 Nominaal en onvoorzien wordt gebruikt voor het oplossen van defensiebrede problematiek. Zowel het artikel 2 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten als het artikel 5 Taakuitvoering Koninklijke Marechaussee hebben een hogere realisatie van de personele exploitatie budgetten. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van de buitenlandtoelagen als gevolg van de gestegen dollarkoers (totaal € 5 miljoen). Daarnaast heeft het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK) € 3 miljoen minder BTW ontvangsten door de invoering van SAP M&F.

B. Beleidsmatige wijzigingen

1. Vrijgave vrije ruimte BIV 2015

Ruimte binnen het Budget Internationale Veiligheid (BIV) (€ 26,5 miljoen) wordt ingezet voor de verlenging van lopende crisisbeheersingsoperaties in 2016.

2. Doorwerking ontvangsten

De uitgavenbegroting is verhoogd met € 53,1 miljoen vanwege de doorwerking van de ontvangsten op de uitgaven. De belangrijkste wijzigingen in de ontvangsten is de bijstelling van de verkoopopbrengsten van € 20,8 miljoen door o.a. de vervroegde verkoop van tanks aan Finland. De overige ontvangsten worden bijgesteld met € 32,3 miljoen. De lagere materiële ontvangsten doen zich vooral voor bij het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK) (€ 3,6 miljoen) en het Commando Landstrijdkrachten (CLAS) (€ 4 miljoen). Aan de andere kant doet zich bij artikel 10 Inzet een meer ontvangst voor van € 14,2 voornamelijk door vervroegde VN-ontvangsten voor de missie Minusma. Het artikel 9 Algemeen wordt verhoogd als gevolg van de ontvangsten voor de exploitatiesubsidie aan de Stichting Defensie Musea (€ 5,8 miljoen). Ten slotte werkt bij artikel 10 Centraal apparaat de aflossing van de lening ABP 2005 binnen het kapitaaldekkingstelsel door (€ 14,9 miljoen).

3. Vrijgave doorwerking meer ontvangsten

De Verenigde Naties hanteren een vergoedingensysteem voor landen die een bijdrage leveren aan VN-missies. Op het BIV-budget staan in 2016 en 2017 ontvangsten geboekt vanwege de Nederlandse bijdrage aan de missie Minusma in Mali. In de genoemde jaren zijn deze ontvangsten ook in het kader verwerkt. € 17,5 miljoen van de ontvangsten die volgend jaar verwacht worden zijn dit jaar reeds binnengekomen. Met de vrijgave wordt voorgesteld deze ontvangsten via de eindejaarsmarge mee te nemen naar 2016.

4. Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen

De voorliggende mutaties betreffen diverse overhevelingen van budgetten tussen de defensieonderdelen met de daarbij behorende activiteiten. De belangrijkste mutaties zijn de overdracht van middelen van de defensieonderdelen aan het artikel 8 Ondersteuning krijgsmacht door Commando Diensten Centra voor het opstellen dan wel actualiseren van risico-inventarisaties en evaluaties (RI&E). Daarnaast wordt door de invoering van het assortimentsgewijs werken budget voor de operationele

catering gecentraliseerd bij artikel 3 Taakuitvoering landstrijdkrachten. Tenslotte is ten behoeve van de lage druk turbine van de F-100 motor van artikel 4 Taakuitvoering luchtstrijdkrachten budget overgeheveld naar artikel 7 Ondersteuning krijgsmacht door Defensie Materieel Organisatie.

5. Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt in de exploitatie – en investeringsbudgetten.

6. Overheveling tussen departementen

Er zijn budgetoverhevelingen van en naar het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor de inzet van Air Marshalls (€ 0,3 miljoen) en de invoering van het No-Q systeem voor geautomatiseerde grenspassage op de luchthaven Schiphol (€ 1,9 miljoen). Daarnaast heeft het Ministerie van Defensie in 2014 budget ontvangen om eventuele kosten te dekken voor de beveiliging van de Global Conference on Cyber Space (GCCS). Er is echter maar een beperkt beroep op het Ministerie van Defensie gedaan. Het restant van het voorschot (€ 2,8 miljoen) wordt nu terug gegeven aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

7. Herschikking personele exploitatie

Binnen de exploitatie van de defensieonderdelen zijn de budgetten op formatie overgeheveld tussen de onderdelen vanwege het verschuiven van activiteiten met de daarbij behorende functies. Zo zijn tussen het CZSK en het CDC de functies binnen de sociaal medische dienst herschikt. Voor het CLSK betreft het onder andere het herschikken van functies door de overdracht van Benelux Arms Control Agency.

8. Herschikking reservering exploitatie

Bij vervanging of invoering van nieuwe wapensystemen en bij wijzigingen in het vastgoedbestand wijzigen ook de exploitatie-uitgaven. Verschillen die zich hier voor doen worden verrekend met het artikel 6 Investerings krijgsmacht. Het betreft de projecten Countering Improvised Explosive Devices (C-IED), de executie van bedrijfspanden, defensie cybereenheden (defcert), Joint Fires, militaire satelliet capaciteiten, verwerving SF-capaciteiten, het openhouden van de Van Ghentkazerne en het terugvloeiën van de exploitatie uitgaven van het project VOSS naar het investeringsbudget.

9. Uitdelen exploitatiereeks contra terrorisme

De voorgestelde mutaties zijn de uitwerkingen van de nota *Maatregelen versterken veiligheidsketen*. Het hiervoor gereserveerde budget wordt verdeeld over de defensieonderdelen ten behoeve van het exploitatiedeel waaronder salarissen, opleidingen en transport.

10. VUT equivalent

De inhouding van het VUT-equivalent voor militaire salarissen vindt met ingang van 1 januari 2015 niet meer plaats. De inhoudingen werden ingezet ten behoeve van het kapitaaldeckingsstelsel op artikel 10 Centraal apparaat. Met deze mutatie worden de budgetten van defensieonderdelen gecorrigeerd voor het vervallen van de inhouding.

11. Compensatie eigen huishouding

In een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (november 2014) is gesteld dat de in artikel 20 van het Verplaatsingskostenbesluit militairen (VKBM) neergelegde eis van het voeren van een eigen huishouding, buiten toepassing moet worden gelaten. Deze uitspraak heeft zowel invloed op de ontvangsten- als op de uitgavenbegroting van de defensieonderdelen. Met de voorliggende mutaties worden zij hiervoor gecompenseerd vanuit het artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

12. Boven sectoraal loonakkoord

De voorliggende mutaties betreffen de verdeling over de defensieonderdelen van de aanvullende middelen ten behoeve van de uitvoering van de loonruimteovereenkomst publieke sector. Daarnaast wordt ter dekking, conform de afspraken uit het akkoord, de FPU (Flexibel Pensioen en Uittreden) premie in 2015 verlaagd.

13. Cyber

De voorliggende mutaties betreffen deerschikking van het cyberbudget voor de intensivering cyberoperaties uit de beleidsbrief 2011 en de aanvullende cybermaatregelen voortkomend uit de intensivering bij de begroting 2015. Het budget voor de personele en materiële exploitatie wordt hierbij over de defensieonderdelen herschikt vanuit de voorlopige reservering bij het artikel 10 Centraal apparaat en vanuit het artikelonderdeel 6.3 Voorzien in IV/ICT.

14. Herschikking budget instandhouding

De herschikking van het budget voor instandhouding is het gevolg van de wijzigingen in taken en verantwoordelijkheden in de defensieorganisatie. Het assortimentsgewijs werken is verder geïmplementeerd en ingeregeld. Hierdoor ontvangt CLAS van DMO instandhoudingsbudget voor het assortiment ICMS/CBRN (Intensivering Civiel Militaire Samenwerking/ Chemische, Biologische, Radiologische of Nucleaire middelen).

15. Herallocatie

Vanuit artikel 12 Nominaal en onvoorzien zijn middelen overgeheveld naar beleidsartikelen ter dekking van tekorten op formatie, informatievoorziening en transport. Dit wordt voor een deel gevoed uit de verlaging van het budget voor instandhouding infrastructuur van het CDC.

16. Herschikken business case Cougar

De mutatie betreft de finale verwerking van het eerder genomen besluit om langer door te vliegen met de Cougar helikopter. Dit besluit is genomen om het tekort in helikopter-capaciteit te beperken, dat is ontstaan door de vertraging in het beschikbaar komen van de NH-90.

17. Verkoopuitgaven van exploitatie naar investeringen

De verkoopuitgaven worden ondergebracht op het artikel 6 Investeringen krijgsmacht. Hiertoe wordt het bijhorende budget herschikt van exploitatie naar investeringen.

18. Aflossen SDD lening

Het Ministerie van Defensie lost in 2015 haar deel, € 62,6 miljoen, van de SDD-lening van de F-35 af. Genoemd bedrag is het restantbedrag van de totale lening ad € 116 miljoen die Defensie in 2002 is aangegaan ten behoeve van de ontwikkelfase van de F-35.

19. Overloop 2016 wettelijke betalingen

Als gevolg van de latere uitvoering van diverse regelingen bij de artikelen 8 CDC, 9 Algemeen, 10 Centraal en 12 Nominaal en onvoorzien apparaat komt € 53,6 miljoen niet tot betaling in 2015 maar in 2016. Dit budget wordt via de eindejaarsmarge meegenomen naar 2016.

20. Compensatie AOW gat

In het eerste deelakkoord is afgesproken dat er een voorziening wordt gecreëerd voor het oplossen van het AOW-gat. Voor 2015–2018 wordt dit gedekt uit de UKW (Uitkeringswet Gewezen Militairen) risicovoorzieningen op P&U (Pensioenen en Uitkeringen), maar het is structureel onderdeel van het totaal aan maatregelen in de arbeidsvoorwaarden. De reservering is in 2015 niet in zijn geheel benodigd en valt voor het resterende deel vrij ten behoeve van artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

21. Lening ABP

Defensie is met het ABP een lening overeengekomen voor het op kapitaaldekking brengen van de militaire ouderdomspensioenen. Het voorlopige bedrag voor de lening 2015 wordt op basis van de geactualiseerde kapitaalbehoefte aangepast van € 15,3 miljoen naar € 10,1 miljoen. Daarnaast wordt de lening die in 2005 is aangegaan conform afspraak afgelost (€ 14,9 miljoen).

22. Overloop investeringen

Bij diverse investeringsartikelen komen geplande uitgaven in 2015 niet tot besteding. Bij artikel 6.1 Voorzien in nieuw materieel, is bij de volgende projecten een vertraging opgetreden die leidt tot een latere betaling dan geraamd; GPW Boxer, ICMS/CBRN, verwerving F-35, Joint Support Ship, IGV productie en training en de F-16 IR geleide luchtraketten. Tevens wordt in 2015 kapitale munitie die verbruikt is in Irak met het BIV verrekend. De verrekening leidt tot lagere investeringsuitgaven in 2015 van € 32 miljoen. Hierdoor wordt in totaal op artikel 6.1 Voorzien in nieuw materieel € 100 miljoen niet gerealiseerd. Ook bij artikel 6.3 Voorzien in ICT komen geplande uitgaven in 2015 niet tot besteding. Het gaat hier om € 35 miljoen aan bandbreedte- en overige IT investeringen. Tenslotte komt bij artikel 6.5 Bijdrage aan de NAVO een bedrag van € 7,4 miljoen niet in 2015 tot betaling. Dit budget van in totaal € 142,4 miljoen wordt via de eindejaarsmarge meegenomen naar 2016.

2.4 Overzicht ontvangstenmutaties

(bedragen x €1 miljoen)

Artikel	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10,0	11	12	
Omschrijving	Inzet	CZSK	CLAS	CLSK	CKIMar	Investerings- krijgs- macht	DMO	CDC	Algemeen	Centraal apparaat	Geheim	Nominaal en onvoorzien	Totaal
Stand Voorjaarsnota 2015	6,7	20,0	20,5	15,8	4,6	189,7	42,9	51,9	0,0	6,8	0,0	0,0	358,8
Wijzigingen in samenhang met de Najaarsnota 2015													
1. Bijstelling verkoopbrenngsten	14,2	-3,6	-4,0	-0,2	0,9	20,8	0,0	2,9		20,8			20,8
2. Bijstelling overige ontvangsten	20,9	16,4	16,5	15,6	5,5	211,8	42,9	54,8	0,0	27,6	0,0	0,0	32,3
Najaarsnota 2015													412,0

Toelichting overzicht ontvangstenmutaties

1. Bijstelling verkoopopbrengsten

Door de vervroegde verkoop van tanks aan Finland zijn de verkoopopbrengsten opwaarts bijgesteld met € 30 miljoen. Daarnaast zijn de verkoopopbrengsten van vastgoed met € 9,2 miljoen achtergebleven als gevolg van de beperkte voortgang bij het verkopen van vastgoed. Dit komt mede doordat de werkwijze van het Kader Overname Rijksvastgoed (KORV) nog niet volledig is geïmplementeerd.

2. Bijstelling overige ontvangsten

De overige ontvangsten worden opwaarts bijgesteld met € 32,3 miljoen. Aan de ene kant doen zich lagere materiële ontvangsten voor bij het CZSK (€ 3,6 miljoen) en het CLAS (€ 4 miljoen). Aan de andere kant doet zich bij het artikel Inzet een meer ontvangst voor van € 14,2 door voornamelijk vervroegde VN- ontvangsten voor de missie Minusma. Het artikel 10 Centraal apparaat wordt verhoogd als gevolg van de ontvangsten voor de exploitatiesubsidie aan de Stichting Defensie Musea (€ 5,8 miljoen) en de aflossing van de lening ABP 2005 binnen het kapitaaldeckingsstelsel (€ 14,9 miljoen).

2.5 Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 1 Inzet

Artikel 1 Inzet

(Bedragen x € 1.000)	ontwerp- begroting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e suppletoire begroting 2015	Stand 1e suppletoire begroting 2015	Mutatie 2e suppletoire begroting 2015	Stand 2e suppletoire begroting 2015
Verplichtingen	404.026	- 76.049	327.977	- 36.681	291.296
Uitgaven	404.026	- 76.049	327.977	- 36.681	291.296
Programma uitgaven	404.026	- 76.049	327.977	- 36.681	291.296
Opdracht Inzet	393.350	- 74.599	318.751	- 33.846	284.905
- Crisisbeheersingsoperaties (HGIS) ¹	393.350	- 74.599	318.751	- 33.846	284.905
- (1) Activiteiten ter ondersteuning van de inzet van VPD's, activiteiten ten behoeve van training en capaciteitsopbouw, civiel-militaire capaciteiten, lucht-transport, de KMar-pool en nazorg Crisisbeheersingsoperaties	59.500	- 59.500	0		0
- Financiering nationale inzet krijgsmacht	2.376	750	3.126	7	3.133
- Overige inzet	8.300	- 2.200	6.100	- 2.842	3.258
- (1) Correctie Overige inzet i.v.m. nog te ontvangen bijdrage vanuit het BIV t.b.v. VPD's	- 8.000	8.000	0		0
Programma ontvangsten	6.707	0	6.707	14.200	20.907
- Crisisbeheersingsoperaties (HGIS)	1.407	0	1.407	19.500	20.907
- Overige inzet	5.300	0	5.300	- 5.300	0

¹ Tevens BIV-verdeelartikel

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	Programma- uitgaven	Totaal
Beleidsmatige mutaties		
Vrijgave vrije ruimte BIV 2015	- 26.500	- 26.500
Doorwerking minder ontvangsten (VPD's)	- 3.300	- 3.300

(Bedragen x € 1.000)	Programma- uitgaven	Totaal
Doorwerking meer ontvangsten (MINUSMA)	17.500	17.500
Vrijgave doorwerking meer ontvangsten (MINUSMA)	- 17.500	- 17.500
Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen	- 4.046	- 4.046
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015	7	7
Overheveling tussen departementen	- 2.842	- 2.842
Totaal mutaties	- 36.681	- 36.681

Omschrijving mutaties ontvangsten

(Bedragen x € 1.000)	Programma- ontvangsten	Totaal
Beleidsmatige mutaties		
Herfasering VN-ontvangsten	17.500	17.500
Bijstelling ontvangsten (VPD's)	- 3.300	- 3.300
Totaal mutaties	14.200	14.200

Toelichting

Vrijgave vrije ruimte BIV 2015

Ruimte in 2015 wordt ingezet voor de verlenging van lopende crisisbeheersingsoperaties in 2016.

Doorwerking minder ontvangsten (VPD's)

De uitgavenraming Vessel Protection Detachment (VPD's) is met € 3,3 miljoen verlaagd omdat er minder aanvragen van reders worden ontvangen dan eerder voorzien.

Doorwerking meer ontvangsten (Minusma) / Vrijgave doorwerking meer ontvangsten (Minusma)

De Verenigde Naties hanteren een vergoedingensysteem voor landen die een bijdrage leveren aan VN- missies. Op het BIV-budget staan in 2016 en 2017 ontvangsten geboekt vanwege de Nederlandse bijdrage aan de missie Minusma in Mali. In de genoemde jaren zijn deze ontvangsten ook in het kader verwerkt. € 17,5 miljoen van de ontvangsten die volgend jaar verwacht worden zijn dit jaar reeds binnengekomen. Met de vrijgave wordt voorgesteld deze ontvangsten via de eindejaarsmarge mee te nemen naar 2016.

Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen

Het CDC wordt in 2015 vanuit het BIV gecompenseerd voor hogere attachéuitgaven vanwege projectattachés ten behoeve van missies. Daarnaast wordt het CLAS in 2015 vanuit het BIV gecompenseerd om de omvorming van 13e gemechaniseerde brigade naar 13e lichte brigade geen vertraging op te laten lopen door inzet van materieel in Minusma.

Uitdeling prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt op het FNİK-budget (Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht).

Overheveling tussen departementen

In 2014 heeft het Ministerie van Defensie budget ontvangen om eventuele kosten te dekken voor de beveiliging van de Global Conference on Cyber Space (GCCS). Er is echter maar een beperkt beroep op het Ministerie van Defensie gedaan. Het restant van het voorschot € 2,8 miljoen, wordt nu terug gegeven aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Beleidsartikel 2 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten

Artikel 2 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten

(bedragen x € 1.000)	ontwerpbe- grotting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e supplettoire begroting 2015	Stand 1e supplettoire begroting 2015	Mutatie 2e supplettoire begroting 2015	Stand 2e supplettoire begroting 2015
Verplichtingen	696.160	11.944	708.104	25.366	733.470
Uitgaven	696.160	11.944	708.104	25.366	733.470
Programma uitgaven	124.517	8.498	133.015	- 1.042	131.973
Opdracht Gereedstelling en instandhouding Commando ZSK	124.517	8.498	133.015	- 1.042	131.973
- Gereedstelling	18.877	2.621	21.498	- 1.930	19.568
- (1) Correctie Gereedstelling i.v.m. nog te ontvangen bijdrage vanuit het BIV t.b.v. oefeningen	- 4.450	4.450	0		
- Instandhouding	93.292	1.427	94.719	1.491	96.210
- Bijdrage aan agentschap	16.798	0	16.798	- 603	16.195
- RWS	16.798	0	16.798	- 603	16.195
Apparaatsuitgaven	571.643	3.446	575.089	26.408	601.497
- Personele uitgaven	509.112	5.516	514.628	22.712	537.340
- waarvan eigen personeel	509.112	- 384	508.728	23.006	531.734
- waarvan externe inhuur		5.900	5.900	- 294	5.606
- Materiële uitgaven	62.531	- 2.070	60.461	3.696	64.157
- waarvan ICT	3.214	- 49	3.165	- 542	2.623
- waarvan overige exploitatie	55.989	- 2.021	53.968	2.070	56.038
- waarvan bijdrage aan SSO Paresto	3.328	0	3.328	2.168	5.496
Apparaatsontvangsten	19.951	0	19.951	- 3.563	16.388

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	Programma- uitgaven	Apparaat- uitgaven	Totaal
Autonome mutaties			
Herallocatie		7.000	7.000
Beleidsmatige mutaties			
Overheveling tussen departementen	51		51
Herschikking personele exploitatie		5.730	5.730
Herschikking reservering exploitatie		1.161	1.161
Uitdelen exploitatiereeks contra terrorisme	20	1.165	1.185
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015	561		561
Interne herschikking	- 1.374	1.374	0
Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen	- 300	- 1.668	- 1.968
VUT equivalent		3.032	3.032
Compensatie eigen huishouding		4.818	4.818
Boven sectoraal loonakkoord		7.359	7.359
Doorwerking ontvangsten (eigen huishouding en BTW)		- 3.563	- 3.563
Totaal mutaties	- 1.042	26.408	25.366

Omschrijving mutaties ontvangsten

(Bedragen x € 1.000)	Programma- ontvangsten	Totaal
Beleidsmatige mutaties		
Bijstelling ontvangsten (BTW)	- 3.000	- 3.000
Bijstelling ontvangsten (eigen huishouding)	- 563	- 563
Totaal mutaties	- 3.563	- 3.563

Toelichting

Herallocatie

Het budget van artikel 12 Nominaal en onvoorzien wordt gebruikt voor het oplossen van defensiebrede problematiek. CZSK ontvangt budget ter compensatie voor de minder ontvangst door de invoering van SAP M&F, € 3 miljoen. Daarnaast wordt € 4 miljoen aan het budget toegevoegd voor de personele exploitatie, ter compensatie van de stijging van buitenlandtoelages als gevolg van de gestegen dollarkoers.

Overheveling tussen departementen

Naar aanleiding van de evaluatie van de begroting van de Koning (Kamerstukken II 2014–2015 34 000 I, nr. 11) wordt budget aan het CZSK overgedragen voor het onderhoud van de Groene Draeck door het Marinebedrijf.

Personele exploitatie

Binnen de exploitatie van de defensieonderdelen zijn budgetten voor formatie overgeheveld tussen de onderdelen vanwege het verschuiven van activiteiten met de daarbij behorende functies. Bij dit artikel betreft het specifiek het herschikken van functies binnen de sociaal medische dienst van het CDC naar het CZSK.

Herschikken reservering exploitatie

Bij vervanging of invoering van nieuwe wapensystemen wijzigen de exploitatie-uitgaven. Verschillen die zich hier voor doen worden verrekend met de vastgelegde reservering op het artikel 6 Investerings krijgsmacht. Ook bij vastgoed kunnen zich mutaties in exploitatie-uitgaven voordoen. Voor dit artikel gaat het om de herschikking van investeringen naar exploitatie voor de Van Ghentkazerne in Rotterdam. Deze kazerne wordt langer open gehouden door onder andere het medegebruik door de gemeente Rotterdam en de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond. Hiervoor is extra budget benodigd dat na het besluit in de nota In het belang van Nederland om de kazerne te sluiten was herschikt naar artikel 6 Investerings Krijgsmacht.

Uitdelen exploitatiereeks contra terrorisme

De voorgestelde mutaties zijn de uitwerkingen van de nota *Maatregelen versterken veiligheidsketen*. Het hiervoor gereserveerde budget wordt verdeeld over de defensieonderdelen ten behoeve van het exploitatiedeel waaronder salarissen, opleidingen en transport.

Uitdeling prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt in de exploitatie budgetten.

Interne herschikkingen

Dit betreffen technische herschikkingen binnen de programma- en apparaat uitgavencategorieën van het CZSK om de budgetten te laten aansluiten op de artikelonderdelen en de hieraan gekoppelde activiteiten. Binnen het CZSK zijn de budgetten voor dienstreizen, het Marinemuseum en enkele kleinere uitgaven bijgesteld. De interne herschikkingen van de budgetten zijn per saldo op artikelniveau neutraal.

Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen

De herschikkingen betreffen diverse kleine budgetoverhevelingen tussen de defensieonderdelen. Dit betreft onder andere de overheveling naar het CLAS van de budgetten voor gevechtsrantsoenen (€ 0,7 miljoen) en de overheveling van het budget ten behoeve van de VEVA stage vergoedingen (€ 0,6 miljoen). Daarnaast betreft het de overheveling naar DMO ten behoeve van het aanleggen van WIFI verbindingen op legeringslocaties (€ 0,5 miljoen).

VUT equivalent

De inhouding van het VUT-equivalent voor militaire salarissen vindt met ingang van 1 januari 2015 niet meer plaats. De inhoudingen werden ingezet ten behoeve van het kapitaaldeckingsstelsel op artikel 10 Centraal apparaat. Met deze mutatie worden de budgetten van defensieonderdelen gecorrigeerd voor het vervallen van de inhouding.

Compensatie eigen huishouding

In een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (november 2014) is gesteld dat de in artikel 20 van het Verplaatsingskostenbesluit militairen (VKBM) neergelegde eis van het voeren van een eigen huishouding, buiten toepassing moet worden gelaten. Deze uitspraak heeft zowel invloed op de ontvangsten- als op de uitgavenbegroting van de defensieonderdelen. Met deze mutatie wordt het CZSK hiervoor gecompenseerd vanuit het artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

Boven sectoraal loonakkoord

De mutatie betreft de verdeling over de defensieonderdelen van de aanvullende middelen ten behoeve van de uitvoering van de loonruimte-overeenkomst publieke sector. Daarnaast wordt, conform de afspraken uit het akkoord, ter dekking de FPU (Flexibel Pensioen en Uittreden) premie in 2015 verlaagd.

Doorwerking ontvangsten

De ontvangsten van het CZSK worden met € 3 miljoen verlaagd. Het blijkt technisch niet mogelijk dit jaar alle BTW terug te vorderen die daarvoor in aanmerking komt. Dit komt door de invoering van SAP M&F als materieel- en financieel beheersysteem. Daarnaast heeft de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep betreffende de eigen huishouding ook een negatief effect op de ontvangstenbegroting van € 0,5 miljoen.

Beleidsartikel 3 Taakuitvoering Landstrijdkrachten

Artikel 3 Taakuitvoering Landstrijdkrachten

(bedragen x € 1.000)	ontwerpbe- groting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e supplettoire begroting 2015	Stand 1e supplettoire begroting 2015	Mutatie 2e supplettoire begroting 2015	Stand 2e supplettoire begroting 2015
Verplichtingen	1.121.002	42.170	1.163.172	44.498	1.207.670
Uitgaven	1.121.002	42.170	1.163.172	44.498	1.207.670
Programma uitgaven	151.062	4.253	155.315	- 8.010	147.305
Opdracht Gereedstelling en instandhouding Commando LAS	151.062	4.253	155.315	- 8.010	147.305
- Gereedstelling <i>(1) Correctie Gereedstelling i.v.m. nog te ontvangen bijdrage vanuit het BIV t.b.v. oefeningen</i>	46.553	8.177	54.730	- 961	53.769
- Instandhouding	- 4.450	4.450	0	- 7.049	93.536
Apparaatsuitgaven	969.940	37.917	1.007.857	52.508	1.060.365
- Personele uitgaven <i>- waarvan eigen personeel (1) Correctie personele uitgaven i.v.m. nog te ontvangen bijdrage vanuit het BIV t.b.v. civiele militaire capaciteiten - waarvan externe inhuur</i>	901.595	30.191	931.786	38.556	970.342
	901.095	22.606	923.701	40.286	963.987
	- 6.000	6.000	0	0	0
	500	7.585	8.085	- 1.730	6.355
- Materiële uitgaven <i>- waarvan overige exploitatie - waarvan bijdrage aan SSO Paresto</i>	68.345	7.726	76.071	13.952	90.023
	58.489	7.726	66.215	9.840	76.055
	9.856	0	9.856	4.112	13.968
Apparaatsontvangsten	20.523	0	20.523	- 3.977	16.546

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	Programma- uitgaven	Apparaat- uitgaven	Totaal
Beleidsmatige mutaties			
Overheveling tussen departementen		- 200	- 200
Herschikking reservering exploitatie Cyber	- 2.560	- 2.384	- 4.944
Herschikken budget instandhouding Boven sectoraal loonakkoord	2.750	5.629	5.629
Compensatie eigen huishouding VUT equivalent		14.384	14.384
		8.352	8.352
Doorwerken ontvangsten (eigen huishouding en NSPA)		5.910	5.910
		- 3.977	- 3.977
Herallocatie	- 6.300	20.100	13.800
Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen	2.500	- 348	2.152
Interne herschikking	- 4.400	4.400	0
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015		642	642
Totaal mutaties	- 8.010	52.508	44.498

Omschrijving mutaties ontvangsten

(Bedragen x € 1.000)	Programma- ontvangsten	Totaal
Beleidsmatige mutaties		
Bijstelling ontvangsten (NSPA)	- 3.000	- 3.000
Bijstelling ontvangsten (eigen huishouding)	- 977	- 977
Totaal mutaties	- 3.977	- 3.977

Toelichting

Overheveling tussen departementen

Het Ministerie van Economische Zaken verzorgt de interdepartementale coördinatie van de onderzoeksprogrammering Nationale Cybersecurity Research Agenda. De bijdrage van het Ministerie van Defensie van € 0,2 miljoen is budgettair verwerkt door middel van een interdepartementale budgetoverheveling naar het Ministerie van Economische Zaken.

Herschikken reservering exploitatie

Bij vervanging of invoer van wapensystemen en wijzigingen in het vastgoedbestand wijzigen de exploitatie-uitgaven. Voor het CLAS hebben onder andere de projecten Kodiak en SF-voertuigen geleid tot het herschikken van investeringen naar exploitatie. Bij het project VOSS (Verbeterd Operationeel Systeem Soldaat) zijn de exploitatiekosten teruggevloeid naar investeringen en naar de personele exploitatie.

Cyber

De mutatie betreft de herschikking van het cyberbudget voor de intensivering cyberoperaties uit de beleidsbrief 2011 en de aanvullende cybermaatregelen voortkomend uit de intensivering bij de begroting 2015. Het budget voor de personele en materiële exploitatie wordt hierbij over de defensieonderdelen herschikt vanuit de voorlopige reservering bij het artikel 10 Centraal apparaat en vanuit het artikelonderdeel 6.3 Voorzien in IV/ICT.

Herschikken budget instandhouding

De herschikking van het budget voor instandhouding is het gevolg van de wijzigingen in taken en verantwoordelijkheden in de defensieorganisatie. Het assortimentsgewijs werken is verder geïmplementeerd en ingeregeld. Hierdoor ontvangt CLAS van DMO instandhoudingsbudget voor het assortiment ICMS/CBRN (Intensivering Civiel Militaire Samenwerking/ Chemische, Biologische, Radiologische of Nucleaire middelen).

Boven sectoraal loonakkoord

De mutatie betreft de verdeling over de defensieonderdelen van de aanvullende middelen ten behoeve van de uitvoering van de loonruimte-overeenkomst publieke sector. Daarnaast wordt, conform de afspraken uit het akkoord, ter dekking de FPU (Flexibel Pensioen en Uittreden) premie in 2015 verlaagd.

Compensatie eigen huishouding

In een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (november 2014) is gesteld dat de in artikel 20 van het Verplaatsingskostenbesluit militairen (VKBM) neergelegde eis van het voeren van een eigen huishouding, buiten toepassing moet worden gelaten. Deze uitspraak heeft zowel invloed op de ontvangsten- als op de uitgavenbegroting van de defensieonderdelen. Met deze mutatie wordt het CLAS hiervoor gecompenseerd vanuit het artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

VUT equivalent

De inhouding van het VUT-equivalent voor militaire salarissen vindt met ingang van 1 januari 2015 niet meer plaats. De inhoudingen werden ingezet ten behoeve van het kapitaaldeckingsstelsel op artikel 10 Centraal apparaat. Met deze mutatie worden de budgetten van defensieonderdelen gecorrigeerd voor het vervallen van de inhouding.

Doorwerking ontvangsten

De ontvangsten van het CLAS worden met € 3 miljoen verlaagd. De ontvangsten zijn bijgesteld vanwege de lager dan geraamde verkoop van reservedelen aan NATO Support and Procurement Agency. Daarnaast heeft de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep betreffende de eigen huishouding ook een negatief effect van € 0,9 miljoen op de ontvangstenbegroting.

Herallocatie

Uit de op 1 juni ingeleverde kasprognoses bleek dat er overrealisatie dreigde in de exploitatie van het CLAS. Hierdoor heeft het CLAS maatregelen moeten nemen om het tekort terug te dringen. Door het laten vervallen van oefeningen is er budget vrij gemaakt op gereedstelling (€ 6,3 miljoen). Dit budget is aangewend om de interne problematiek op formatie te verminderen. De problematiek die resteerde is vanuit het artikel 12 Nominaal en onvoorzien gecompenseerd. CLAS ontvangt hierdoor budget ter compensatie voor de lager dan geraamde ontvangsten ter grootte van € 3 miljoen. Daarnaast wordt € 10,8 miljoen aan budget toegevoegd voor de personele exploitatie. Het tekort wordt veroorzaakt doordat personeel een hogere leeftijd en een hoger opleidingsniveau heeft dan verwacht.

Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen

Binnen de exploitatie van de defensieonderdelen zijn budgetten op formatie overgeheveld van het CLAS naar het CDC/Nederlandse Defensie Academie (NLDA) vanwege het verschuiven van activiteiten met de daarbij behorende functies (€ 0.1 miljoen). Daarnaast betreft dit het wegwerken van de achterstand Risico-inventarisatie en Evaluatie (RI&E) (€ 0.5 miljoen), en de vertraging van de operationele catering (€ 0.7 miljoen). Het subsidiebudget van de Nationale Taptoe is gecentraliseerd en overgeheveld naar het artikel 9 Algemeen. Het CLAS heeft ook budget ontvangen van andere defensieonderdelen. Hierbij gaat het onder andere om de VEVA stagevergoedingen (€ 0.7 miljoen), de ontvlechting van de budgetten van ademluchtapparatuur (€ 0.2 miljoen) en gevechtsrantsoenen (€ 1 miljoen). Als laatste wordt het CLAS vanuit het BIV gecompenseerd om de omvorming van 13^e gemechaniseerde brigade naar 13^e lichte brigade geen vertraging op te laten lopen door inzet van materieel voor de missie Minusma in Mali.

Interne herschikkingen

Dit betreft een herschikking binnen de programma- en apparaat uitgaven-categorieën van het CLAS om de budgetten te laten aansluiten op de artikelonderdelen en de hieraan gekoppelde activiteiten. Binnen het CLAS zijn de budgetten bijgesteld voor de materieel logistiek en de oprichting van het Cyber Commando. De interne herschikkingen van de budgetten zijn per saldo op artikelniveau neutraal.

Uitdeling prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt in de exploitatie budgetten.

Beleidsartikel 4 Taakuitvoering Luchtstrijdkrachten

Artikel 4 Taakuitvoering Luchtstrijdkrachten

(bedragen x € 1.000)	ontwerpbe- grotting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e supplettoire begroting 2015	Stand 1e supplettoire begroting 2015	Mutatie 2e supplettoire begroting 2015	Stand 2e supplettoire begroting 2015
Verplichtingen	644.308	47.517	691.825	5.362	697.187
Uitgaven	644.308	47.517	691.825	5.362	697.187
Programma uitgaven	149.533	29.402	178.935	- 16.600	162.335
Opdracht Gereedstelling en instandhouding	149.533	29.402	178.935	- 16.600	162.335
Commando LSK					
– Gereedstelling	13.252	318	13.570	- 6.054	7.516
– Instandhouding	136.281	29.084	165.365	- 10.546	154.819
(1) Correctie Instandhouding i.v.m. nog te ontvangen bijdrage vanuit het BIV t.b.v. luchttransport	- 22.000	22.000	0	0	
Apparaatsuitgaven	494.775	18.115	512.890	21.962	534.852
– Personele uitgaven	388.274	3.956	392.230	22.000	414.230
– waarvan eigen personeel	387.274	- 2.544	384.730	23.500	408.230
– waarvan externe inhuur	1.000	6.500	7.500	- 1.500	6.000
– Materiële uitgaven	106.501	14.159	120.660	- 38	120.622
– waarvan overige exploitatie	105.477	14.159	119.636	- 1.991	117.645
– waarvan bijdrage aan SSO Paresto	1.024	0	1.024	1.953	2.977
Apparaatsontvangsten	15.227	532	15.759	- 193	15.566

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	Programma- uitgaven	Apparaat- uitgaven	Totaal
Beleidsmatige mutaties			
Herschikking budget business case Cougar	- 4.922	537	- 4.385
Herschikking personele exploitatie		1.204	1.204
Herschikking reservering exploitatie		930	930
Boven sectoraal loonakkoord		5.648	5.648
Compensatie eigen huishouding		1.652	1.652
VUT equivalent		2.987	2.987
Doorwerken ontvangsten (eigen huishouding)		- 193	- 193
Herallocatie	- 4.000	4.000	0
Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen	- 2.278	- 974	- 3.252
Interne herschikkingen	- 5.400	5.400	0
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015		771	771
Totaal mutaties	- 16.600	21.962	5.362

Omschrijving mutaties ontvangsten

(Bedragen x € 1.000)	Programma- ontvangsten	Totaal
Beleidsmatige mutaties		
Bijstelling ontvangsten (eigen huishouding)	- 193	- 193
Totaal mutaties	- 193	- 193

Toelichting

Herschikking business case Cougar

De mutatie betreft de finale verwerking van het eerder genomen besluit om langer door te vliegen met de Cougar helikopter. Dit besluit is genomen om het tekort in helikopter-capaciteit te beperken, dat is ontstaan door de vertraging in het beschikbaar komen van de NH-90.

Personele exploitatie

Binnen de exploitatie van de defensieonderdelen zijn budgetten voor formatie overgeheveld tussen de onderdelen vanwege het verschuiven van activiteiten met de daarbij behorende functies. Voor het CLSK betreft het onder andere het herschikken van functies door de overdracht van Benelux Arms Control Agency.

Herschikken reservering exploitatie

Bij vervanging of invoer van wapensystemen en wijzigingen in het vastgoedbestand wijzigen de exploitatie-uitgaven ten laste of ten gunste van de vastgelegde reservering op het artikel 6 Investerings krijgsmacht. Voor het CLSK betreft dit de vertraging van het complex Dongen en de vertraagde invoer van de NH-90 helikopter.

Boven sectoraal loonakkoord

De mutatie betreft de verdeling over de defensieonderdelen van de aanvullende middelen ten behoeve van de uitvoering van de loonruimte-overeenkomst publieke sector. Daarnaast wordt, conform de afspraken uit het akkoord, ter dekking de FPU (Flexibel Pensioen en Uittreden) premie in 2015 verlaagd.

Compensatie eigen huishouding

In een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (november 2014) is gesteld dat de in artikel 20 van het Verplaatsingskostenbesluit militairen (VKBM) neergelegde eis van het voeren van een eigen huishouding, buiten toepassing moet worden gelaten. Deze uitspraak heeft zowel invloed op de ontvangsten- als op de uitgavenbegroting van de defensieonderdelen. Met deze mutatie wordt het CLSK hiervoor gecompenseerd vanuit het artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

VUT equivalent

De inhouding van het VUT-equivalent voor militaire salarissen vindt met ingang van 1 januari 2015 niet meer plaats. De inhoudingen werden ingezet ten behoeve van het kapitaaldekkingstelsel op artikel 10 Centraal apparaat. Met deze mutatie worden de budgetten van defensieonderdelen gecorrigeerd voor het vervallen van de inhouding.

Doorwerking ontvangsten

De uitspraak van de Centrale Raad van Beroep betreffende de eigen huishouding heeft een negatief effect op de ontvangstenbegroting van € 0,2 miljoen.

Herallocatie

Uit de op 1 juni ingeleverde kasprognoses bleek dat er overrealisatie dreigde in de exploitatie van het CLSK. Hierdoor heeft het CLSK maatregelen genomen om het tekort terug te dringen. Door het laten vervallen van oefeningen is er budget vrij gemaakt op gereedstelling (€ 4 miljoen). Dit budget is aangewend om de interne problematiek op formatie te verminderen.

Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen

De herschikkingen betreffen diverse kleine budgetoverhevelingen tussen de defensieonderdelen. Dit betreft voor het CLSK onder andere de overheveling naar DMO voor de aanschaf van 4 Low Pressure Turbines (LPT's) (€ 1,8 miljoen) en de per saldo toevoeging aan het budget betreffende catering (€ 0,2 miljoen). Daarnaast wordt het budget voor het wegwerken van de achterstand Risico Inventarisatie & Evaluatie (€ 0,2 miljoen) en het budget t.b.v. de VEVA stage vergoedingen (€ 0,1 miljoen) overgeboekt naar het CDC.

Interne herschikkingen

Dit betreft een herschikking binnen de programma- en apparaat uitgaven-categorieën van het CLSK om de budgetten te laten aansluiten op de artikelonderdelen en de hieraan gekoppelde activiteiten. Voor het CLSK betreft dit het bijstellen van de gereedstellingsbudgetten voor voeding tijdens oefenen en het instandhoudingsbudget voor de Cougar helikopter.

Uitdeling prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt in de exploitatie budgetten.

Beleidsartikel 5 Taakuitvoering Koninklijke Marechaussee

Artikel 5 Taakuitvoering Koninklijke Marechaussee

(bedragen x € 1.000)	ontwerpbe- grotng 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e supplettoire begrotng 2015	Stand 1e supplettoire begrotng 2015	Mutatie 2e supplettoire begrotng 2015	Stand 2e supplettoire begrotng 2015
Verplichtingen	311.472	10.419	321.891	15.980	337.871
Uitgaven	311.472	10.419	321.891	15.980	337.871
Programma uitgaven	97	1.574	1.671	1.033	2.704
Opdracht Inzet KMAR	97	1.574	1.671	1.033	2.704
– Gereedstelling	97	1.574	1.671	1.033	2.704
Apparaatsuitgaven	311.375	8.845	320.220	14.947	335.167
– Personele uitgaven	281.575	3.255	284.830	15.936	300.766
– waarvan eigen personeel	281.575	1.995	283.570	17.010	300.580
– waarvan externe inhuur		1.260	1.260	– 1.074	186
– Materiële uitgaven	29.800	5.590	35.390	– 989	34.401
– waarvan overige exploitatie	34.011	990	35.001	– 2.112	32.889
– waarvan bijdrage aan SSO Paresto	389	0	389	1.123	1.512
(1) Correctie exploitatie i.v.m. nog te ontvangen bijdrage vanuit het BIV t.b.v. KMar-Pool	– 4.600	4.600	0		0
Apparaatsontvangsten	4.590	0	4.590	918	5.508

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	Programma- uitgaven	Apparaat- uitgaven	Totaal
Autonome mutaties			
Herallocatie		1.000	1.000
Beleidsmatige mutaties			
Herschikking reservering exploitatie		267	267
Herschikking personele exploitatie		- 150	- 150
Boven sectoraal loonakkoord		4.479	4.479
Compensatie eigen huishouding		1.559	1.559
VUT equivalent		2.436	2.436
Doorwerken ontvangsten (eigen huishouding en convenant V&J)		918	918
Cyber		523	523
Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen		- 550	- 550
Uitdelen exploitatiereeks contra terrorisme	1.033	5.906	6.939
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015		90	90
Overheveling tussen departementen		- 1.531	- 1.531
Totaal mutaties	1.033	14.947	15.980

Omschrijving mutaties ontvangsten

(Bedragen x € 1.000)	Programma- ontvangsten	Totaal
Beleidsmatige mutaties		
Bijstelling ontvangsten (convenant V&J)	1.100	1.100
Bijstelling ontvangsten (eigen huishouding)	- 182	- 182
Totaal mutaties	918	918

Toelichting*Herallocatie*

Vanuit artikel 12 Nominaal en onvoorzien ontvangt de KMar budget (€ 1 miljoen) ter compensatie van de stijging van buitenlandtoelages als gevolg van de gestegen dollarkoers.

Herschikken reservering exploitatie

Deze mutaties betreffen een verhoging van het exploitatiebudget door aanpassing van toelages en middensommen.

Personele exploitatie

Binnen de exploitatie van de defensieonderdelen zijn budgetten voor formatie overgeheveld van de KMar naar het CDC/NLDA vanwege het verschuiven van activiteiten met de daarbij behorende functies.

Boven sectoraal loonakkoord

De mutatie betreft de verdeling over de defensieonderdelen van de aanvullende middelen ten behoeve van de uitvoering van de loonruimte-overeenkomst publieke sector. Daarnaast wordt, conform de afspraken uit het akkoord, ter dekking de FPU (Flexibel Pensioen en Uittreden) premie in 2015 verlaagd.

Compensatie eigen huishouding

In een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (november 2014) is gesteld dat de in artikel 20 Verplaatsingskostenbesluit militairen (VKBM) neergelegde eis van het voeren van een eigen huishouding, buiten toepassing moet worden gelaten. Deze uitspraak heeft zowel invloed op de ontvangsten- als op de uitgavenbegroting van de defensieonderdelen. Met deze mutatie wordt de KMAR hiervoor gecompenseerd vanuit het artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

VUT equivalent

De inhouding van het VUT-equivalent voor militaire salarissen vindt met ingang van 1 januari 2015 niet meer plaats. De inhoudingen werden ingezet ten behoeve van het kapitaaldeckingsstelsel op artikel 10 Centraal apparaat. Met deze mutatie worden de budgetten van defensieonderdelen gecorrigeerd voor het vervallen van de inhouding.

Doorwerking ontvangsten

De ontvangsten van de KMar worden met € 0,9 miljoen verhoogd. De ontvangsten zijn bijgesteld vanwege het convenant met het Ministerie van Veiligheid & Justitie voor het verzorgen van trainingen voor de Nationale Politie. Hier worden meer ontvangsten verwacht van € 1,1 miljoen. Daarnaast heeft de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep betreffende de eigen huishouding een negatief effect op de ontvangstenbegroting van € 0,2 miljoen.

Cyber

De mutatie betreft deerschikking van het cyberbudget voor de intensivering cyberoperaties uit de beleidsbrief 2011 en de aanvullende cybermaatregelen voortkomend uit de intensivering bij de begroting 2015. Het budget voor de personele en materiële exploitatie wordt hierbij over de defensieonderdelen herschikt vanuit de voorlopige reservering bij het artikel 10 Centraal apparaat en vanuit het artikelonderdeel 6.3 Voorzien in IV/ICT.

Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen

De herschikkingen betreffen diverse kleine budgetoverhevelingen tussen de defensieonderdelen.

Bij de KMar betreft dit enkele budgetverschuivingen, waaronder de centralisatie van budgetten voor operationele catering naar het CLAS en budget voor Risico-inventarisatie en Evaluatie (€ 0,2 miljoen) en voor multifunctionele boards (€ 0,2 miljoen) naar het CDC.

Uitdelen exploitatiereeks contra terrorisme

De voorgestelde mutaties zijn de uitwerkingen van de nota *Maatregelen versterken veiligheidsketen*. Het hiervoor gereserveerde budget wordt verdeeld over de defensieonderdelen ten behoeve van het exploitatiedeel waaronder salarissen, opleidingen en transport.

Uitdeling prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt in de exploitatie budgetten.

Overheveling tussen departementen

Deze mutatie betreft twee budget overhevelingen van en naar het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Ten eerste is ten behoeve van de inzet van Air Marshalls € 0,3 miljoen ontvangen. Ten tweede is ten behoeve van het No-Q systeem voor geautomatiseerde grenspassage op de luchthaven Schiphol budget overgeheveld naar het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Het betreft in totaal € 1,9 miljoen voor structurele kosten (€ 1,7 miljoen) voor 2014 en 2015 en incidentele kosten (€ 0,2 miljoen) over 2015.

Beleidsartikel 6 Investerings Krijgsmacht

Artikel 6 Investerings Krijgsmacht

(bedragen x € 1.000)	ontwerpbegroting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e suppletore begroting 2015	Stand 1e suppletore begroting 2015	Mutatie 2e suppletore begroting 2015	Stand 2e supple- toire begroting 2015
Verplichtingen	1.456.041	- 177.657	1.278.384	616.150	1.894.534
- Opdracht Voorzien in nieuw materieel	1.097.713	- 206.363	891.350	593.658	1.485.008
- Opdracht Voorzien in infrastructuur	194.194	- 12.404	181.790	24.305	206.095
- Opdracht Voorzien in ICT	75.297	28.387	103.684	- 1.813	101.871
- Bekostiging Wetenschappelijk onderzoek	59.445	560	60.005	1.100	61.105
- Bijdrage aan de NAVO	29.392	12.163	41.555	- 1.100	40.455
Uitgaven	1.308.438	- 103.457	1.204.981	- 165.550	1.039.431
Programma uitgaven	1.308.438	- 103.457	1.204.981	- 165.550	1.039.431
- Opdracht Voorzien in nieuw materieel	915.200	- 132.163	783.037	- 145.642	637.395
- Opdracht Voorzien in infrastructuur	191.483	- 12.404	179.079	24.305	203.384
- Opdracht Voorzien in ICT	112.918	28.387	141.305	- 36.813	104.492
- Bekostiging Wetenschappelijk onderzoek	59.445	560	60.005	1.100	61.105
- Bijdrage aan de NAVO	29.392	12.163	41.555	- 8.500	33.055
Programma ontvangsten	152.556	37.163	189.719	22.076	211.795
- Verkoopopbrengsten groot materieel	117.386	36.200	153.586	30.000	183.586
- Verkoopopbrengsten infrastructuur	33.300	- 11.200	22.100	- 9.200	12.900
- Overige ontvangsten	1.870	12.163	14.033	1.276	15.309

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	art 6.1 nieuw materiaal	art 6.2 infra- structuur	art 6.3 ICT	art 6.4 WOO	art 6.5 NAVO	Totaal
Beleidsmatige mutaties						
Overloop investeringen	- 100.000		- 35.000		- 7.400	- 142.400
Herschikking reservering exploitatie	- 1.421	180	1.550			309
Herschikking budget business case Cougar	4.319					4.319
Harmonisatie DIP	- 35.561	28.325	7.236			0
Verkoopuitgaven van expl. naar inv. Cyber	6.941	2.300	- 9.294			9.241
Uitdelen investeringsreeks contra terrorisme	10.900					10.900
Interne herschikking	7.500	- 6.500	- 1.000	1.100	- 1.100	0
Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen	- 170		- 305			- 475
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015	3.608					3.608
Doorwerking ontvangsten	20.800		1.276			22.076
Aflossing SDD-EMU lening	- 62.558					- 62.558
Overheveling tussen departementen			- 1.276			- 1.276

(Bedragen x € 1.000)	art 6.1 nieuw materiaal	art 6.2 infra- structuur	art 6.3 ICT	art 6.4 WOO	art 6.5 NAVO	Totaal
Totaal mutaties	- 145.642	24.305	- 36.813	1.100	- 8.500	- 165.550

Omschrijving mutaties ontvangsten

(Bedragen x € 1.000)	Programma- ontvangsten	Totaal
Beleidsmatige mutaties		
Bijstelling verkoopopbrengsten groot materieel	30.000	30.000
Bijstelling verkoopopbrengsten vastgoed	- 9.200	- 9.200
Bijstelling overige ontvangsten	1.276	1.276
Totaal mutaties	22.076	22.076

Toelichting op de verplichtingen

Bijstelling Opdracht Voorzien in nieuw materieel

Het verplichtingenbudget van Opdracht Voorzien in nieuw materieel wordt opwaarts bijgesteld met € 639 miljoen. De bijstelling wordt vooral veroorzaakt doordat het contract voor het project Chinook Vervanging en Modernisering is ondertekend (verhoging van € 210 miljoen). Daarnaast zijn voor het project VOSS (€ 160 miljoen) eerder dan voorzien verplichtingen aangegaan. Ten slotte leiden overige projecten tot een extra bijstelling van € 269 miljoen. Deze bijstelling bestaat onder andere uit de projecten; SM2 Missiles van € 46 miljoen, Bushmaster van € 35 miljoen en OPP PC-7 (Iesvliegtuig CLSK) van € 28 miljoen.

Toelichting op de uitgaven

Overloop investeringen

Het Ministerie van Defensie beschikt voor artikel 6 Investerings krijgsmacht over een ongelimiteerde eindejaarsmarge. Een belangrijke aanleiding voor het niet limiteren van de eindejaarsmarge is de moeilijk te voorspellen momenten van betalingen bij grote materieel- en infraprojecten. In 2015 is bij de volgende projecten van artikel 6.1 Voorzien in nieuw materieel een vertraging opgetreden die leidt tot een latere betaling dan geraamd; GPW Boxer, ICMS/CBRN, verwerving F-35, Joint Support Ship, IGV productie en training en F-16 IR geleide luchtraketen. Tevens is in 2015 kapitale munitie die verbruikt is in Irak met het BIV verrekend. De verrekening leidt tot lagere investeringsuitgaven in 2015 van € 32 miljoen. Het verwerven van vervangende kapitale munitie kent lange besteltermijnen, veelal jaren. In totaal wordt in 2015 op artikel 6.1 Voorzien in nieuw materieel € 100 miljoen niet gerealiseerd. Ook bij artikel 6.3 Voorzien in ICT komen geplande uitgaven in 2015 niet tot besteding. Het gaat hier om € 35 miljoen aan bandbreedte- en overige IT investeringen. Tenslotte komt bij artikel 6.5 Bijdrage aan de NAVO een bedrag van € 7,4 miljoen niet tot betaling.

Beide elementen, de vertraging in de betaling van een aantal projecten en de verrekening van munitie leiden tot lagere investeringsuitgaven in 2015. Daartoe zal het budget van in totaal € 142,4 miljoen via de eindejaarsmarge worden meegenomen naar 2016.

Investeringsquote 2015

In de 1e suppletoire begroting 2015 werd uitgegaan van een investeringsquote van 15%. Als gevolg van de bij *Overloop investeringen* genoemde twee oorzaken is de investeringsquote in de 2e suppletoire begroting 2015 verlaagd naar 14%. Ten eerste komt een aantal betalingen voor investerings- en ICT-projecten niet in 2015, maar in 2016 tot realisatie. Ten tweede zijn de uitgaven voor kapitale munitie lager dan begroot. Dit is het gevolg van de verrekening met BIV van kapitale munitie die de laatste maanden is verbruikt gedurende de operatie in Irak. Het budget voor beleidsartikel 6 Investerings krijgsmacht daalt daarom in 2015 met € 142,4 miljoen en stijgt evenredig in 2016 via de eindejaarsmarge. Het budget blijft hierdoor behouden voor investeringen.

Herschikken reservering exploitatie

Bij vervanging of invoer van wapensystemen en wijzigingen in het vastgoedbestand wijzigen de exploitatie-uitgaven. Het verschil wordt ten laste of gunste van het artikel 6 Investerings krijgsmacht herschikt. Het betreft de projecten Countering Improvised Explosive Devices (C-IED), de executie van bedrijfspanden, defensie cybereenheden (defcert), Joint Fires, militaire satelliet capaciteiten, verwerving SF- capaciteiten, het openhouden van de Van Ghentkazerne en het terugvloeiën van de exploitatie uitgaven van het project VOSS.

Herschikking business case Cougar

De mutatie betreft de finale verwerking van het eerder genomen besluit om langer door te vliegen met de Cougar helikopter. Dit besluit is genomen om het tekort in helikopter-capaciteit te beperken, dat is ontstaan door de vertraging in het beschikbaar komen van de NH-90.

Herfasering investeringen

De herschikking van budgetten binnen het artikel 6 Investerings krijgsmacht faciliteren de planning van projecten binnen het Defensie investeringsplan (DIP). Budgetten en planning zijn weer in lijn met elkaar gebracht. De voorliggende mutaties zijn interne schuiven binnen het jaar 2015.

Verkoopuitgaven van exploitatie naar investeringen

De verkoopuitgaven worden ondergebracht op het artikel 6 Investerings krijgsmacht. Hiertoe wordt het bijhorende budget herschikt van exploitatie naar investeringen.

Cyber

De mutatie betreft de herschikking van het cyberbudget voor de intensivering cyberoperaties uit de beleidsbrief 2011 en de aanvullende cybermaatregelen voortkomend uit de intensivering bij de begroting 2015. Het budget voor de personele en materiële exploitatie wordt hierbij over de defensieonderdelen herschikt vanuit de voorlopige reservering bij het artikel 10 Centraal apparaat en vanuit het artikelonderdeel 6.3 Voorzien in IV/ICT.

Uitdelen investeringsreeks contra terrorisme

De voorgestelde mutatie is de uitwerkingen van de Nota *Maatregelen versterken veiligheidsketen*. Het budget wat hiervoor tijdelijk was gereserveerd op artikel 12 Nominaal en onvoorzien, is herschikt naar artikel 6.1 ten behoeve van het investeringsdeel voor de intensivering contra terrorisme.

Interne herschikkingen

Dit betreft een herschikking binnen het investeringsartikel, waarbij ICT en infra gerelateerde goederen zijn ondergebracht bij artikel 6.1 Voorzien in nieuw materiaal.

Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen

De herschikkingen betreffen diverse budgetoverhevelingen tussen de defensieonderdelen. Deze herschikking betreft twee kleine mutaties naar het DMO (€ 0,3 miljoen) en het CLAS (€ 0,2 miljoen).

Uitdeling prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt in het investeringsbudget.

Doorwerking ontvangsten

De verkoopopbrengsten van vastgoed zijn met € 9,2 miljoen achtergebleven als gevolg van de beperkte voortgang bij het verkopen van vastgoed. Dit komt mede doordat de werkwijze van het Kader Overname Rijksvastgoed (KORV) nog niet volledig is geïmplementeerd. Aan de andere kant wordt een hogere verkoopopbrengst strategische goederen geboekt, voornamelijk door de vervroegde verkoop van tanks aan Finland (€ 30 miljoen). Dit werkt door in het uitgavenkader van het artikel 6 Investerings krijgsmacht (€ 20,8 miljoen).

Aflossing SDD lening

Het Ministerie van Defensie lost in 2015 haar deel van de SDD-lening van de F-35 af. Genoemd bedrag is het restantbedrag van de totale lening ad € 116 miljoen die in 2002 is aangegaan ten behoeve van de ontwikkelfase van de F-35.

Overheveling tussen departementen

Voor het project *Advance Passenger information* (API 3) heeft het Ministerie van Veiligheid en Justitie bij aanvang van het project het volledige benodigde budget voor project aan het Ministerie van Defensie beschikbaar gesteld. Vanuit de EU is een subsidie voor dit project ontvangen, die administratief verwerkt moet worden bij het uitvoerend departement. Om die reden is het subsidiebedrag overgemaakt aan het Ministerie van Defensie. De hogere uitgaven werken door op het uitgavenkader en vervolgens is het bedrag weer teruggestort aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie omdat deze al de (bruto) projectkosten gefinancierd had.

Beleidsartikel 7 Ondersteuning krijgsmacht door Defensie Materieel Organisatie

Artikel 7 Ondersteuning krijgsmacht door Defensie Materieel Organisatie

(bedragen x € 1.000)	ontwerpbe- groting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e supplettoire begroting 2015	Stand 1e supplettoire begroting 2015	Mutatie 2e supplettoire begroting 2015	Stand 2e supplettoire begroting 2015
Verplichtingen	742.400	- 16.394	726.006	10.040	736.046
Uitgaven	742.400	- 16.394	726.006	10.040	736.046
Programma uitgaven	307.572	- 14.662	292.910	- 7.000	285.910
Opdracht Logistieke ondersteuning	307.572	- 14.662	292.910	- 7.000	285.910
- Gereedstelling	218.200	- 130	218.070	- 4.119	213.951
- Instandhouding	89.372	- 14.532	74.840	- 2.881	71.959
Apparaatuitgaven	434.828	- 1.732	433.096	17.040	450.136
- Personele uitgaven	180.881	4.201	185.082	7.094	192.176
- waarvan eigen personeel	172.521	- 12.646	159.875	7.094	166.969
- waarvan externe inhuur	8.360	16.847	25.207	0	25.207
- Materiële uitgaven	253.947	- 5.933	248.014	9.946	257.960
- waarvan ICT	20.678	- 20.678	0	0	0
- waarvan ICT; bijdrage aan SSO DMO OPS	172.099	12.842	184.941	15.288	200.229
- waarvan overige exploitatie	60.837	1.903	62.740	- 5.761	56.979
- waarvan overige exploitatie; bijdrage aan SSO Paresto	333	0	333	419	752
Apparaatsontvangsten	42.933	0	42.933	- 24	42.909

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	Programma- uitgaven	Apparaat- uitgaven	Totaal
Beleidsmatige mutaties			
Herschikking reservering exploitatie	- 4.200	2.091	- 2.109
Herschikking budget business case Cougar	66		66
Verkoopuitgaven van exploitatie naar investeringen Cyber		- 6.941	- 6.941
Herschikking budget instandhouding	- 2750	3.134	3.134
Boven sectoraal loonakkoord		2.822	2.822
Compensatie eigen huishouding		201	201
VUT equivalent		432	432
Doorwerken ontvangsten		- 24	- 24
Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen	1.824	1.507	3.331
Uitdelen exploitatiereeks contra terrorisme	15	153	168
Interne herschikking	- 1.955	1.955	0
Herallocatie		10.000	10.000
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015		1.710	1.710
Totaal mutaties	- 7.000	17.040	10.040

Omschrijving mutaties ontvangsten

(Bedragen x € 1.000)	Programma- ontvangsten	Totaal
Beleidsmatige mutaties		
Bijstelling ontvangsten (eigen huishouding)	- 24	- 24
Totaal mutaties	- 24	- 24

Toelichting

Herschikking reservering exploitatie

Indien het invoeren van nieuw materieel effect heeft op de exploitatielasten, worden de financiële middelen voor exploitatie overgeheveld vanuit de reservering op het investeringsbudget. Voor DMO betreft dit de projecten defensie cybereenheden (defcert), Joint Fires, militaire satelliet capaciteiten en digitale werkruimte.

Herschikking business case Cougar

De mutatie betreft de finale verwerking van het eerder genomen besluit om langer door te vliegen met de Cougar helikopter. Dit besluit is genomen om het tekort in helikopter-capaciteit te beperken, dat is ontstaan door de vertraging in het beschikbaar komen van de NH-90.

Verkoopuitgaven van exploitatie naar investeringen

De verkoopuitgaven worden ondergebracht op het artikel 6 Investerings krijgsmacht. Hiertoe wordt het bijhorende budget herschikt van exploitatie naar investeringen.

Cyber

De mutatie betreft de herschikking van het cyberbudget voor de intensivering cyberoperaties uit de beleidsbrief 2011 en de aanvullende cybermaatregelen voortkomend uit de intensivering bij de begroting 2015. Het budget voor de personele en materiële exploitatie wordt hierbij over de defensieonderdelen herschikt vanuit de voorlopige reservering bij het artikel 10 Centraal apparaat en vanuit het artikelonderdeel 6.3 Voorzien in IV/ICT.

Herschikken budget instandhouding

De herschikking van het budget voor instandhouding is het gevolg van de wijzigingen in taken en verantwoordelijkheden in de defensieorganisatie. Het assortimentsgewijs werken is verder geïmplementeerd en ingeregeld. Hierdoor ontvangt CLAS van DMO instandhoudingsbudget voor het assortiment ICMS/CBRN (Intensivering Civiel Militaire Samenwerking/ Chemische, Biologische, Radiologische of Nucleaire middelen).

Boven sectoraal loonakkoord

De mutatie betreft de verdeling over de defensieonderdelen van de aanvullende middelen ten behoeve van de uitvoering van de loonruimte-overeenkomst publieke sector. Daarnaast wordt, conform de afspraken uit het akkoord, ter dekking de FPU (Flexibel Pensioen en Uittreden) premie in 2015 verlaagd.

VUT equivalent

De inhouding van het VUT-equivalent voor militaire salarissen vindt met ingang van 1 januari 2015 niet meer plaats. De inhoudingen werden ingezet ten behoeve van het kapitaaldeckingsstelsel op artikel 10 Centraal apparaat. Met deze mutatie worden de budgetten van defensieonderdelen gecorrigeerd voor het vervallen van de inhouding.

Compensatie eigen huishouding

In een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (november 2014) is gesteld dat de in artikel 20 Verplaatsingskostenbesluit militairen (VKBM) neergelegde eis van het voeren van een eigen huishouding, buiten toepassing moet worden gelaten. Deze uitspraak heeft zowel invloed op de ontvangsten- als op de uitgavenbegroting van de defensieonderdelen. Met deze mutatie wordt de DMO hiervoor gecompenseerd vanuit het artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

Doorwerking ontvangsten

De uitspraak van de Centrale Raad van Beroep betreffende de eigen huishouding leidt tot een aanpassing van de ontvangstenbegroting.

Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen

De herschikkingen betreffen diverse kleine budgetoverhevelingen tussen de defensieonderdelen, waaronder een overheveling van CLSK naar DMO (€ 1,8 miljoen) voor de lage druk turbine van de F-100 motor.

Uitdelen exploitatiereeks contra terrorisme

De voorgestelde mutaties zijn de uitwerkingen van de nota *Maatregelen versterken veiligheidsketen*. Het hiervoor gereserveerde budget wordt verdeeld over de defensieonderdelen ten behoeve van het exploitatiedeel waaronder salarissen, opleidingen en transport.

Interne herschikkingen

Dit betreft een herschikking binnen de programma- en apparaat uitgaven-categorieën van de DMO om de budgetten te laten aansluiten op de artikelonderdelen en de hieraan gekoppelde activiteiten. Voor DMO betreft dit de budgetten voor Cyber (materiële exploitatie) en de defensie cyber eenheden.

Herallocatie

Vanuit artikel 12 Nominaal en onvoorzien zijn de materiële uitgaven van de DMO bijgesteld met € 10 miljoen vanwege een hogere vraag naar werkplekdiensten, telefonie en het onderhoud van IT-systemen en -applicaties. De beschikbaarstelling van ICT-middelen wordt hiermee zeker gesteld.

Uitdeling prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt in de exploitatie budgetten.

Beleidsartikel 8 Ondersteuning krijgsmacht door Commando Diensten Centrum

Artikel 8 Ondersteuning krijgsmacht door Commando DienstenCentra

(bedragen x € 1.000)	ontwerpbe- groting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e supplettoire begroting 2015	Stand 1e supplettoire begroting 2015	Mutatie 2e supplettoire begroting 2015	Stand 2e supplettoire begroting 2015
Verplichtingen	1.037.650	15.347	1.052.997	3.819	1.056.816
Uitgaven	1.037.650	15.347	1.052.997	- 5.062	1.047.935

(bedragen x € 1.000)	ontwerpbe- grotting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e suppletioire begroting 2015	Stand 1e suppletioire begroting 2015	Mutatie 2e suppletioire begroting 2015	Stand 2e suppletioire begroting 2015
Programma uitgaven					
Opdracht Dienstverlenende eenheden					
– Gereedstelling					
– Instandhouding					
Apparaatsuitgaven	1.037.650	15.347	1.052.997	– 5.062	1.047.935
– Personele uitgaven	467.947	– 28.500	439.447	27.863	467.310
– waarvan eigen personeel	458.200	– 44.872	413.328	21.183	434.511
– waarvan externe inhuur	0	16.000	16.000	5.680	21.680
– waarvan overig; attachés	9.747	372	10.119	1.000	11.119
– Materiële uitgaven	569.703	43.847	613.550	– 32.925	580.625
– waarvan bijdrage aan agentschap RVB (voormalig SSO DVD)	174.355	– 1.163	173.192	42.525 ¹	215.717
– waarvan bijdrage aan SSO Paresto	30.471	0	30.471	1.184	31.655
– waarvan overig	357.755	44.282	402.037	– 78.180	323.857
– waarvan overig; attachés	7.122	728	7.850	1.546	9.396
(1) Correctie exploitatie i.v.m. nog te ontvangen bijdrage vanuit het BIV t.b.v. nazorg uitgezonden militairen	– 10.000	10.000	0	0	0
Apparaatsontvangsten	53.764	– 1.904	51.860	2.946	54.806

¹ Binnen het budget huisvesting en infrastructuur wordt de opdracht aan het agentschap RVB bijgesteld vanwege de publiek private samenwerking voor het project Kromhout Kazerne.

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	Apparaat- uitgaven	Totaal
Beleidsmatige mutaties		
Herschikking reservering exploitatie	1.330	1.330
Verkoopuitgaven van exploitatie naar investeringen	– 2.300	– 2.300
Cyber	468	468
Herschikking personele exploitatie	– 2.696	– 2.696
Boven sectoraal loonakkoord	5.991	5.991
Compensatie eigen huishouding	461	461
VUT equivalent	1.448	1.448
Doorwerken ontvangsten (eigen huishouding en energie)	2.946	2.946
Herallocatie	– 10.400	– 10.400
Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen	4.903	4.903
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015	1.668	1.668
Overheveling tussen departementen	– 81	– 81
Overloop naar 2016 wettelijke betalingen	– 8.800	– 8.800
Totaal mutaties	– 5.062	– 5.062

Omschrijving mutaties ontvangsten

(Bedragen x € 1.000)	Programma- ontvangsten	Totaal
Bijstelling ontvangsten (energieafrekening)	3.000	3.000
Bijstelling ontvangsten (eigen huishouding)	– 54	– 54
Totaal mutaties	2.946	2.946

Toelichting op de verplichtingen

Bijstelling verplichtingen

De bijstellingen op het verplichtingenbudget betreft de reguliere kas is verplichtingen mutaties zoals deze bij de uitgavenmutaties worden toegelicht. Echter de vertraging van wettelijke betalingen waarvan de verplichting al is aangegaan heeft geen invloed op de verplichtingenstand. Dit leidt tot een verschil in het verplichtingenbudget ten opzichte van het uitgavenbudget van € 8,8 miljoen.

Toelichting op de uitgaven

Herschikken reservering exploitatie

Bij wijzigingen in het vastgoedbestand wijzigen ook de exploitatie-uitgaven. Het verschil wordt verrekend met het artikel Investeringskrijgsmacht. De reductie van bedrijfspannen heeft geleid tot mutaties ten gunste van het artikel Investeringskrijgsmacht. Het open houden van bijvoorbeeld de van Ghentkazerne in Rotterdam heeft echter geleid tot een tegengestelde mutatie. Verder is het formatiebudget van het CDC bijgesteld.

Verkoopuitgaven van exploitatie naar investeringen

De verkoopuitgaven worden ondergebracht op het artikel Investeringskrijgsmacht. Hiertoe wordt het bijhorende budget herschikt van exploitatie naar investeringen.

Cyber

De mutatie betreft de herschikking van het cyberbudget voor de intensivering cyberoperaties uit de beleidsbrief 2011 en de aanvullende cybermaatregelen voortkomend uit de intensivering bij de begroting 2015. Het budget voor de personele en materiële exploitatie wordt hierbij over de defensieonderdelen herschikt vanuit de voorlopige reservering bij het artikel 10 Centraal apparaat en vanuit het artikelonderdeel 6.3 Voorzien in IV/ICT.

Herschikking personele exploitatie

Binnen de exploitatie van de defensieonderdelen zijn budgetten voor formatie overgeheveld tussen de onderdelen vanwege het verschuiven van activiteiten met de daarbij behorende functies. Voor het CDC betreft het vooral de overdracht van het budget voor sociaal medisch personeel aan het CZSK, een lagere instroom in de SBK en een intensivering in de personeelszorg van Defensie.

Boven sectoraal loonakkoord

De mutatie betreft de verdeling over de defensieonderdelen van de aanvullende middelen ten behoeve van de uitvoering van de loonruimte-overeenkomst publieke sector. Daarnaast wordt, conform de afspraken uit het akkoord, ter dekking de FPU (Flexibel Pensioen en Uittreden) premie in 2015 verlaagd.

Compensatie eigen huishouding

In een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (november 2014) is gesteld dat de in artikel 20 van het Verplaatsingskostenbesluit militairen (VKBM) neergelegde eis van het voeren van een eigen huishouding, buiten toepassing moet worden gelaten. Deze uitspraak heeft zowel invloed op de ontvangsten- als op de uitgavenbegroting van de defensieonderdelen. Met deze mutatie wordt het CDC hiervoor gecompenseerd vanuit het artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

VUT equivalent

De inhouding van het VUT-equivalent voor militaire salarissen vindt met ingang van 1 januari 2015 niet meer plaats. De inhoudingen werden ingezet ten behoeve van het kapitaaldeckingsstelsel op artikel 10 Centraal apparaat. Met deze mutatie worden de budgetten van defensieonderdelen gecorrigeerd voor het vervallen van de inhouding.

Doorwerking ontvangsten (eigen huishouding en energie)

De ontvangsten van het CDC worden met € 2,9 miljoen verhoogd. De ontvangsten zijn bijgesteld vanwege de meevaller in de jaarrekening energie 2013 (€ 3 miljoen). Daarnaast heeft de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep betreffende de eigen huishouding ook een negatief effect op de ontvangstenbegroting.

Herallocatie

Het budget voor instandhouding infrastructuur is met € 18 miljoen verlaagd vanwege de beperkte capaciteit bij het Rijksvastgoedbedrijf. Verder is het budget voor de SBK uitgaven met € 2 miljoen verlaagd omdat vanwege een lagere uitstroom minder gebruik gemaakt is dan verwacht van de om- her- en bijscholingsmogelijkheden door uittrekkende werknemers. Het budget voor niet operationeel dienstvervoer en operationeel transport is met € 8 miljoen verhoogd om het oefenprogramma te kunnen ondersteunen en € 1,6 miljoen is toegevoegd aan het formatiebudget van CDC. Ten slotte is € 10,4 miljoen vrijgegeven aan artikel Nominaal en onvoorzien.

Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen

De herschikkingen betreffen diverse budgetoverhevelingen tussen de defensieonderdelen. Het CDC heeft € 2,5 miljoen vanuit het BIV budget ontvangen voor projectattachés die ten behoeve van missies in het buitenland zijn geplaatst en voor de afrekeningen uit de jaren 2013 en 2014. Verder is vanuit andere defensieonderdelen, in het kader van het opstellen dan wel actualiseren van risico-inventarisaties en evaluaties (RI&E), budget overgeheveld om te voorzien in tijdelijke externe ondersteuning bij het CDC.

Uitdeling prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt in de exploitatie budgetten.

Overheveling tussen departementen

De mutatie betreft een interdepartementale budgetoverheveling vanuit het Ministerie van Defensie naar het Ministerie van Sociale Zaken & Werkgelegenheid voor de deelname aan de Rijksschoonmaakorganisatie.

Overloop naar 2016 wettelijke betalingen

De uitgaven voor risico-inventarisaties en evaluaties (RI&E), veteranenuitkeringen en participatiewet komen niet zoals begroot tot uitvoering in 2015, maar in 2016. Dit budget wordt via de eindejaarsmarge meegenomen naar 2016.

Niet-beleidsartikel 9 Algemeen

Artikel 9 Algemeen

(Bedragen x € 1.000)	ontwerpbegroting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e suppletoire begroting 2015	Stand 1e suppletoire begroting 2015	Mutatie 2e suppletoire begroting 2015	Stand 2e supple- toire begroting 2015
Verplichtingen	102.460	- 5.644	96.816	8.297	105.113
Uitgaven	102.460	- 5.644	96.816	6.897	103.713
Programma uitgaven	102.460	- 5.644	96.816	6.897	103.713
- Subsidies en bijdragen	23.848	- 1.255	22.593	9.486	32.079
- Bijdrage NAVO en internationale samenwerking	42.449	- 3.225	39.224	0	39.224
- Overige uitgaven	36.163	- 1.164	34.999	- 2.589	32.410
Ontvangsten	0	0	0	0	0

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	Programma- uitgaven	Totaal
Beleidsmatige mutaties		
Cyber	1.306	1.306
Herschikking reservering exploitatie	800	800
Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen	90	90
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015	307	307
Overloop naar 2016 wettelijke betalingen	- 1.400	- 1.400
Overheveling tussen departementen	- 2	- 2
Doorwerking ontvangst vanaf art 10; Nationaal Militair Museum	5.796	5.796
Totaal mutaties	6.897	6.897

Toelichting

Cyber

De mutatie betreft de herschikking van het cyberbudget voor de intensivering cyberoperaties uit de beleidsbrief 2011 en de aanvullende cybermaatregelen voortkomend uit de intensivering bij de begroting 2015. Het budget voor de personele en materiële exploitatie wordt hierbij over de defensieonderdelen herschikt vanuit de voorlopige reservering bij het artikel 10 Centraal apparaat en vanuit het artikelonderdeel 6.3 Voorzien in IV/ICT.

Herschikken reservering exploitatie

Deze mutatie betreft een bijstelling van de subsidies en bijdragen.

Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen

De herschikkingen betreffen diverse budgetoverhevelingen tussen de defensieonderdelen. Voor artikel 9 betreft het een budgetoverheveling van de CLAS ten behoeve van de subsidie voor de stichting Nationale Taptoe.

Uitdeling prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt in de exploitatie budgetten.

Overloop naar 2016 wettelijke betalingen

De (niet huur gerelateerde) uitgaven voor het Nationaal Militair Museum komen niet zoals begroot tot uitvoering in 2015 maar in 2016. Daartoe wordt het budget van € 1,4 miljoen via de eindejaarsmarge meegenomen naar 2016.

Overheveling tussen departementen

Dit betreft de budgetoverheveling naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken voor de bijdrage in het toezicht op de Wet Normering Topinkomens.

Doorwerking ontvangst vanaf Art 10; Nationaal Militair Museum

Het Nationaal Militair Museum is 11 december 2014 geopend. Het formele huurcontract was op dat moment nog niet getekend. Inmiddels is dat wel het geval. De exploitatiesubsidie aan de Stichting Defensie Musea (SDM) is daartoe herijkt om aan te sluiten bij het formele contract.

Niet-beleidsartikel 10 Centraal apparaat

Artikel 10 Centraal apparaat

(Bedragen x € 1.000)	ontwerpbegroting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e supplettoire begroting 2015	Stand 1e supplettoire begroting 2015	Mutatie 2e supplettoire begroting 2015	Stand 2e supple- toire begroting 2015
Verplichtingen	1.599.771	15.073	1.614.844	1.137	1.615.981
Uitgaven	1.599.771	15.073	1.614.844	- 56.803	1.558.041
Apparaatsuitgaven	1.599.771	15.073	1.614.844	- 56.803	1.558.041
- Personele uitgaven	1.583.978	15.643	1.599.621	- 58.829	1.540.792
- waarvan eigen personeel	121.225	2.167	123.392	556	123.948
- waarvan externe inhuur	3.080	1.428	4.508	0	4.508
- waarvan pensioenen, wachtgel- den en uitkeringen	1.459.673	12.048	1.471.721	- 59.385	1.412.336
- Materiele uitgaven	15.793	- 570	15.223	2.026	17.249
- waarvan overig	15.583	- 570	15.013	1.696	16.709
- waarvan bijdrage aan SSO Paresto	210	0	210	330	540
Ontvangsten	6.811	7	6.818	20.759	27.577

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	Apparaat- uitgaven	Totaal
Herschikking reservering exploitatie	2.035	2.035
Cyber	- 1.766	- 1.766
Herschikking personele exploitatie	- 31	- 31
Compensatie AOW gat	- 902	- 902
Boven sectoraal loonakkoord	11.753	11.753
Compensatie eigen huishouding	57	57
VUT equivalent	- 26.245	- 26.245
Doorwerken ontvangsten (eigen huishouding en lening ABP)	14.963	14.963
Lening ABP (aflossing 2005 en afsluiten 2015)	- 20.233	- 20.233
Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen	- 185	- 185
Uitdelen exploitatiereeks contra terrorisme	374	374
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015	77	77
Overloop naar 2016 wettelijke betalingen	- 36.700	- 36.700

(Bedragen x € 1.000)	Apparaat- uitgaven	Totaal
Totaal mutaties	- 56.803	- 56.803
Omschrijving mutaties ontvangsten		
(Bedragen x € 1.000)	Programma- ontvangsten	Totaal
Beleidsmatige mutaties		
Bijstelling ontvangsten (eigen huishouding)	- 7	- 7
Nationaal Militair Museum	5.796	5.796
Ontvangsten aflossing lening ABP 2005	14.970	14.970
Totaal mutaties	20.759	20.759

Toelichting op de verplichtingen

Bijstelling verplichtingen

De bijstellingen op het verplichtingenbudget betreft de reguliere kas is verplichtingen mutaties zoals deze bij de uitgavenmutaties worden toegelicht. Echter de mutatie *lening ABP* is een financieringswijze en heeft zodoende geen invloed op de verplichtingenstand dit geldt ook voor de vertraging wettelijke betalingen waarvan de verplichting al is aangegaan.

Toelichting op de uitgaven

Herschikken reservering exploitatie

Bij vervanging of invoer van wapensystemen en wijzigingen in het vastgoedbestand wijzigen de exploitatie-uitgaven ten laste of ten gunste van het artikel Investerings krijgsmacht. Voor dit artikel betreft het budgetten voor departementsbrede uitgaven en personeelszorg.

Cyber

De mutatie betreft de herschikking van het cyberbudget voor de intensivering cyberoperaties uit de beleidsbrief 2011 en de aanvullende cybermaatregelen voortkomend uit de intensivering bij de begroting 2015. Het budget voor de personele en materiële exploitatie wordt hierbij over de defensieonderdelen herschikt vanuit de voorlopige reservering bij het artikel 10 Centraal apparaat en vanuit het artikelonderdeel 6.3 Voorzien in IV/ICT.

Personele exploitatie

Binnen de exploitatie van de defensieonderdelen zijn budgetten voor formatie overgeheveld tussen de onderdelen vanwege het verschuiven van activiteiten met de daarbij behorende functies.

Compensatie AOW gat

In het eerste deelakkoord is afgesproken dat er een voorziening wordt gecreëerd voor het oplossen van het AOW-gat. Voor 2015–2018 wordt dit gedekt uit de UKW (Uitkeringswet Gewezen Militairen) risicovoorzieningen op P&U (Pensioenen en Uitkeringen) maar het is structureel onderdeel van het totaal aan maatregelen in de arbeidsvoorwaarden. De reservering is in 2015 niet in zijn geheel benodigd en valt voor het resterende deel vrij ten behoeve van artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

Boven sectoraal loonakkoord

De mutatie betreft de verdeling over de defensieonderdelen van de aanvullende middelen ten behoeve van de uitvoering van de loonruimte-overeenkomst publieke sector. Daarnaast wordt, conform de afspraken uit het akkoord, ter dekking de FPU (Flexibel Pensioen en Uittreden) premie in 2015 verlaagd.

Compensatie eigen huishouding

In een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (november 2014) is gesteld dat de in artikel 20 Verplaatsingskostenbesluit militairen (VKBM) neergelegde eis van het voeren van een eigen huishouding, buiten toepassing moet worden gelaten. Deze uitspraak heeft zowel invloed op de ontvangsten- als op de uitgavenbegroting van de defensieonderdelen. Met deze mutatie wordt het Centraal apparaat hiervoor gecompenseerd vanuit het artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

VUT equivalent

De inhouding van het VUT-equivalent voor militaire salarissen vindt met ingang van 1 januari 2015 niet meer plaats. De inhoudingen werden ingezet ten behoeve van het kapitaaldekkingstelsel op artikel 10 Centraal apparaat. Met deze mutatie worden de budgetten van defensieonderdelen gecorrigeerd voor het vervallen van de inhouding.

Doorwerking ontvangsten

De uitspraak van de Centrale Raad van Beroep betreffende de eigen huishouding heeft een negatief effect op de ontvangstenbegroting. Daarnaast werkt de ontvangen aflossing van de lening ABP die in 2005 is aangegaan door op het uitgavenkader.

Lening ABP

Het Ministerie van Defensie is met het ABP een lening overeengekomen voor het op kapitaaldekking brengen van de militaire ouderdomspensioenen. Het voorlopige bedrag voor de lening 2015 wordt op basis van de geactualiseerde kapitaalbehoefte aangepast van € 15,3 miljoen naar € 10,1 miljoen. Daarnaast wordt de lening die in 2005 is aangegaan conform afspraak afgelost (€ 14,9 miljoen).

Budgetoverheveling tussen defensieonderdelen

De herschikkingen betreffen diverse budgetoverhevelingen tussen de defensieonderdelen. Op artikel 10 betreft dit een overheveling naar CDC en DMO/JIVC voor de reorganisatie sectie Vertalingen en extra IT behoefte van de MIVD.

Herschikken reservering exploitatie

De mutatie betreft een bijstelling van de pensioenramingen.

Uitdelen exploitatiereeks contra terrorisme

De voorgestelde mutaties zijn de uitwerkingen van de nota *Maatregelen versterken veiligheidsketen*. Het hiervoor gereserveerde budget wordt verdeeld over de defensieonderdelen ten behoeve van het exploitatiedeel waaronder salarissen, opleidingen en transport.

Uitdeling prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt in de exploitatie budgetten.

Overloop naar 2016 wettelijke betalingen

De uitgaven voor ereschulden, SBK (Sociaal Beleidskader) 2004 en Wachtgelden & Inactiviteitsgelden komen niet zoals begroot tot uitvoering in 2015, maar in 2016. Daartoe word het budget van € 36,7 miljoen via de eindejaarsmarge meegenomen naar 2016.

Nationaal Militair Museum

Dit betreft de ontvangsten voor de herijking van de exploitatiesubsidie aan de stichting Defensie Musea ten behoeve van het Nationaal Militair Museum.

Niet-beleidsartikel 11 Geheim

Artikel 11 Geheim

(Bedragen x € 1.000)	ontwerpbegroting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e suppletioire begroting 2015	Stand 1e supple- toire begroting 2015	Mutatie 2e suppletioire begroting 2015	Stand 2e suppletioire begroting 2015
Verplichtingen	5.339	0	5.339	16	5.355
Uitgaven	5.339	0	5.339	16	5.355
Geheime uitgaven	5.339	0	5.339	16	5.355
Totaal uitgaven	5.339	0	5.339	16	5.355

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	Apparaat- uitgaven	Totaal
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015	16	16
Totaal mutaties	16	16

Toelichting

Uitdeling prijsbijstelling

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld en verwerkt in de exploitatie budgetten.

Niet-beleidsartikel 12 Nominaal en onvoorzien

Artikel 12 Nominaal en onvoorzien

(Bedragen x € 1.000)	ontwerpbegroting 2015 incl. nota van wijziging	Mutatie 1e suppletioire begroting 2015	Stand 1e supple- toire begroting 2015	Mutatie 2e suppletioire begroting 2015	Stand 2e suppletioire begroting 2015
Verplichtingen	27.337	52.522	79.859	- 79.756	103
Loonbijstelling Prijsbijstelling Nader te verdelen Onvoorzien	27.337	52.522	79.859	- 79.756	103
Totaal uitgaven	27.337	52.522	79.859	- 79.756	103

Omschrijving mutaties uitgaven

(Bedragen x € 1.000)	Apparaat- uitgaven	Totaal
Herschikking personele exploitatie	- 3.425	- 3.425
Boven sectoraal loonakkoord	- 12.604	- 12.604
Compensatie AOW gat	902	902
Compensatie eigen huishouding	- 17.100	- 17.100
VUT equivalent	10.000	10.000
Uitdelen investeringsreeks contra terrorisme	- 19.566	- 19.566
Herallocatie	- 21.400	- 21.400
Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015	- 9.457	- 9.457
Herschikking reservering exploitatie	- 411	- 411
Overloop naar 2016 wettelijke betalingen	- 6.695	- 6.695
Totaal mutaties	- 79.756	- 79.756

Toelichting*Personele exploitatie*

Binnen de exploitatie van de defensieonderdelen zijn budgetten voor formatie overgeheveld tussen de onderdelen vanwege het verschuiven van activiteiten met de daarbij behorende functies. De dekking ten laste van artikel 12 Nominaal en onvoorzien bestaat uit de compensatie voor herschikkingen binnen de formatie.

Boven sectoraal loonakkoord

De mutatie betreft de verdeling over de defensieonderdelen van de aanvullende middelen ten behoeve van de uitvoering van de loonruimte-overeenkomst publieke sector. Daarnaast wordt, conform de afspraken uit het akkoord, ter dekking de FPU (Flexibel Pensioen en Uittreden) premie in 2015 verlaagd. Het verschil tussen de kabinetsbijdrage en de uitkering aan de defensieonderdelen wordt gedekt vanuit artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

Compensatie AOW gat

In het eerste deelakkoord is afgesproken dat er een voorziening wordt gecreëerd voor het oplossen van het AOW-gat. Voor 2015–2018 wordt dit gedekt uit de UKW (Uitkeringswet Gewezen Militairen) risicovoorzieningen op P&U (Pensioenen en Uitkeringen) maar is structureel onderdeel van het totaal aan maatregelen in de arbeidsvoorwaarden. De reservering is in 2015 niet in zijn geheel benodigd en valt voor het resterende deel vrij ten behoeve van artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

Compensatie eigen huishouding

In een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (november 2014) is gesteld dat de in artikel 20 Verplaatsingskostenbesluit militairen (VKBM) neergelegde eis van het voeren van een eigen huishouding, buiten toepassing moet worden gelaten. Deze uitspraak heeft zowel invloed op de ontvangsten- als op de uitgavenbegroting van de defensieonderdelen. Met deze mutatie worden defensieonderdelen hiervoor gecompenseerd vanuit het artikel 12 Nominaal en onvoorzien.

VUT equivalent

De inhouding van het VUT-equivalent voor militaire salarissen vindt met ingang van 1 januari 2015 niet meer plaats. De inhoudingen werden ingezet ten behoeve van het kapitaaldeckingsstelsel op artikel 10 Centraal

apparaat. Met deze mutatie worden de budgetten van defensieonderdelen gecorrigeerd voor het vervallen van de inhouding.

Uitdelen investerings- en exploitatiereeks contra terrorisme

De voorgestelde mutaties zijn de uitwerkingen van de nota *Maatregelen versterken veiligheidsketen*. Het hiervoor gereserveerde budget wordt verdeeld over de defensieonderdelen ten behoeve van het exploitatiedeel waaronder salarissen, opleidingen en transport.

Herallocatie

Vanuit artikel 12 Nominaal en onvoorzien zijn middelen overgeheveld naar beleidsartikelen ter dekking van tekorten op formatie, informatievoorziening en transport. Dit wordt voor een deel gevoed door de verlaging van het budget voor instandhouding infrastructuur van CDC.

Uitdelen prijsbijstelling tranche 2015

De prijsbijstelling tranche 2015 is uitgedeeld aan de defensieonderdelen.

Herschikken reservering exploitatie

Administratieve correctie als gevolg van afrondingsverschillen.

Overloop naar 2016 wettelijke betalingen

€ 6,7 miljoen van de reservering op arbeidsvoorwaardengeld komt niet tot betaling in 2015. Dit budget wordt via de eindejaarsmarge meegenomen naar 2016.